

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton.

Előfizetési ár: egész évre 20 korona, fél-
évre 10 korona. Egyes szám ára 50 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debrecen, Kollégiumi
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

A tiszántúli református egyház- kerület gyülekezeteihez.

Magyar református véreink!

Magyar hazánkat minden oldalról veszedelem fenyegeti. Csehek, németek, délszlávok, szerbek, románok, lengyelek, ukránok akarnak osztozni ezer esztendőn át sok véráldozattal megvédett szép országunk területén. Nem is elég-szenek meg azokkal a részekkel, amelyeken túlnyomóan más nyelvű nép lakik, de a tiszta színmagyarság földjéből is el akarnak venni. Ha teljesül a kívánságuk, szétaprózzák a mi tiszántúli református egyházkerületünket is. Az északi — Máramaros, Ugocsa és talán Bereg, valamint a déli Krassószőrény, Torontál, Arad, Temes, részben Békés és Csanád — megyéken kívül a maguk uralma alá szánták Bihar- és Szatmár-megyék, sőt újabban a Tiszaig terjedő egész terület sok százezer református magyarját is. Mind tudjuk jól, mit jelent idegen uralom alatt állani. Szenvedtünk török, szenvedtünk német rabság igájában. Végre azt reméltük, megbűnhötte már e nép a multat s jövődőt. Azt hittük, ránk ragyog egész pompájában a magyar szabadság napja. Ezért küzdöttek, ezért véreztek testvéreink, fiaink, ezért nyomorogtunk mindnyájan a pusztító háború gyászos évei alatt. Most pedig új örvények sodródnak előttünk.

Atyánkfiai, magyar reformátusok! Mi nem tudunk mások, csak magyarok lenni. Mi az Istenünkhöz is magyarul beszélünk. Ha tőlünk elveszik magyarságunkat, mi mindenestől elpusztulunk. Ha valakinek ebben a hazában, nekünk meg kell most értenünk egymást, nekünk össze kell tartanunk, mert ha széjjelhúzunk, mint oldott kéve, széthull nemcsak nemzetünk, magyar református anyaszentegyházunk is.

Ezért fordulunk hozzátok bizalmas, testvéri szóval. Ezért akarunk eloszlatni félreértéseket,

melyek az egyetértő munkálkodásnak gátjai lehetnek. Ezért óhajtunk nemzetünk s egyházunk védelmében tervszerű s együttes munkára kérni mindőtöket.

Mindenekelőtt arra kérünk benneteket, hogy mindeneket bölcsen megfontolván, küszöböljete ki szívetekből, ha ugyan beengedtetek oda, minden bizalmatlanságot egyházunk vezető férfiai irányában. Egymás iránti kölcsönös bizalommal és szeretettel fogjunk kezét a nagy munkára, mely reánk vár: egyházunknak a fejünk felett törnyosuló veszedelmek között megmentésére.

Ebben a tekintetben elvárjuk minden jó magyar református hűség és buzgó munkálkodását. A mi egyházunk igazi népegyház, amelyben nemcsak a papoknak, de minden hívőnek ismerni és teljesíteni kell a maga kötelességét.

Elég hiba, hogy a legtöbb helyen ez eddig nem kellőképpen történt. Az egyházi ügyek intézését többnyire teljesen ráhagyjuk az — igaz, magunk választotta — előjárók buzgóságára. Pedig mi közöttünk minden egyes egyháztagnak, a legkisebbnek és leggyöngébbnek is, munkálkodni kellene az Isten országának megépítésén. Az sem jól van, hogy az előjárók megválasztásában — az egyházközségeknél úgy, mint a magasabb testületeknél — nem mindig az egyház iránti munkás hűség, hanem a születés, állás, vagyon tekintélye volt a döntő szempont. A szegényebb, egyszerűbb emberek nem jutottak mindenütt szóhoz, bárha egyháziasságuknak ki próbált bizonyosságát adták.

Ezen minden bizonnal változtatni kell. Am azt mégsem tanácsoljuk nektek, hogy egy legutóbb megkezdett mozgalomhoz csatlakozva, alkítsatok magatok közt gyülekezetenként református tanácsot és csatlakozzatok az országos református tanácshoz. Mert vagy egyetértés van a gyülekezeti előjárók, meg a hívek között s akkor ilyen külön szerv létesítésére nincs szükség, vagy nincs

meg a kellő egyetértés és akkor a törvényes előjáróság, meg az így megalakítandó tanács között folytonos lesz a sűrűdés. Most pedig egyetértésre van szükség, nem az ellentétek alkalmának előállítására.

Azonkívül a mi egyházi életünknek már most is az a fogyatkozása, hogy az ügyek vezetésében épen a falu népe, amely pedig a mi egyházunknak fundamentuma, nem jut elég részhez. Régebben legalább a földbirtokos elem útján befolyt a falu is a magasabb fokú egyházi kormányzásba. Am a falusi földbirtokos osztály mindinkább kimaradt s helyét nem a falusi nép bár egyszerű, de maguk viszonyait jól ismerő fiai foglalták el, hanem városi tisztviselők, ügyvédek, tanárok, kik bármily odaadó igyekezettel szolgálják egyházukat, a falusi egyszerű gyülekezetek ügyét-baját közvetlen tapasztalatból nem ismerik. Ezen a nem helyes úton haladnánk nagyon is messze, ha ügyeink legfőbb intézőjévé a fővárosi emberekből megalakult országos református tanácsot akarnók tenni. Az országos politikában lehet a vezető szerep a fővárosé, de a mi egyházi életünkre végzetesen káros volna, ha teljesen elszakadna a falutól. A magyar református egyház élettereje nem a részben csak mostanában reformátussá lett, nagy részben más felekezetekkel össze-vissza házasodott nagyvárosiakban, hanem a faluk ősrreformátus népében van.

Inkább arra kérünk benneteket, hogy a törvényes gyülekezeti előjáróságot mindenütt megtartván, igyekezzetek módot találni arra, hogy az előjárók a hívekkel való folytonos és állandó összeköttetést megtartsák; a presbiteriumok a gyülekezet minden tagjával tartandó értekezleteken beszéljék meg az egyházat érdeklő ügyeket; hallgassák meg minden egyháztagnak kívánságát s a hívekkel teljes egyetértésben vezessék az egyház kormányzását. Legyen a lekipásztornak és a presbitereknek gondja arra, hogy templomban és templomon kívül folyton összeköttetésben legyenek a néppel, legyen kielégítve mindenkinek vallásos szükséglete s érvényesülhessen mindenkinek az egyház építésére irányuló buzgó munkálkodása.

Azután pedig az egyházmegyei gyűlésre küldje be minden gyülekezet a maga képviselőjét, olyat, ki az egyház érdekeinek buzgó szószólója tud lenni s így meg lehet találni a törvényes módot arra is, hogy az egyházkerületi gyűlésen szintén olyan képviselők legyenek, kik a falu viszonyait ismerik s kiket a falu népe is ismer. Végül a nemsokára bekövetkező egyházi tisztújításoknál, de általában minden egyházi választásnál minden egyéb szemponttól elvonatkozva, csak a

vallásos buzgóságra és az egyház érdekében végzett munkára tekintettel teljesítsék a választásokat.

Hogy az országos zsinat, mely üléseit elnapolta, mostani összeállításában a bekövetkező változások után, ha egyházunk területe különböző államok közt osztatik meg, működhet-e még, azt most nem tudhatjuk. Mi ugyan minden erőnkkel azon leszünk, hogy akármi legyen a magyar állam eddigi területének további sorsa, a mi magyar református egyházunk egysége — a különböző államok területén megosztás esetén is — szervezetenleg megmaradjon s ezt a kívánságunkat, mint vallásunk szabad gyakorlásának, sőt fennmaradásának feltételét fogjuk a vallásszabadságot biztosító békekötéseinkre hivatkozással a vallásszabadságot s kivált a westpháli békét garantáló európai államok előtt érvényesíteni s reméljük is, hogy legalább a mi egyházunknak ez a kizáró egysége fenntartja tovább is a magyarság egységét. Épen ezért szívósan ragaszkodnunk kell mostani egyházalkotmányunkhoz, és ha csak egyáltalában lehetséges, az egyházunk egységét képviselő zsinatunk fennmaradásához.

Ámde akár ez, akár más törvényhozó testület veszi revízió alá egyházi törvényeinket, bizonyára gondja lesz rá, hogy az egyházunk elvei szerint különben is alapul szolgáló demokratikus kormányzat az eddiginél is teljesebb mértékben megvalósuljon. Míg azonban ez megtörténhetik, meglevő törvényeinket tartsuk tiszteltben, azokhoz híven ragaszkodjunk, mert jól tudjuk — szomorúan megpróbáltuk már —, hogy nekünk az ellenséges, elnyomó állami hatalommal szemben egyedüli erősségünk a törvényeinkhez, jogainkhoz való szilárd ragaszkodás volt. Sajnos, attól kell tartanunk, hogy egyházunknak egy része — félő, hogy nem is kicsiny része — nem magyar állami uralom alá kerül. Akkor pedig törvényes jogainkra eredményesen csak úgy hivatkozhatunk, ha azokat mi magunk sértetlenül megtartjuk.

Mindenekfelett pedig arra kérünk benneteket édes véreink, hogy bármiként forduljon is sorsunk és sorsotok, az Istenben vetett bizodalom mellett magyar református Sionunkhoz és a magyar nemzethez mindenkor hívek maradjatok.

A mi Urunk Istenünk úgy áldjon meg mindnyájunkat, amint magyar nemzetünknek, magyar református egyházunknak s a magyar szabadságnak mindvégiglen hűséges munkásai leszünk.

Debreczen, 1918 december 2.

Tárca**Egyház***Voltunk mi már rosszabbul is!*

Voltunk mi már rosszabbul is!
 — Mikor ránk tört a tatárhad,
 Sajó vize, Tisza vize,
 Végig magyar vértől áradt.
 Hazánk földje pusztaság lett,
 Temetetlen temetőhely. . . .
 Akik éltek, leszámoltak
 Minden magyar jövővel!

Voltunk mi már rosszabbul is!
 — Hát a török pusztítások.
 Mikor Budán félhold fénylett,
 S basák birták az országot! ?
 Török basák, német basák,
 — Ez a korunk volt csak árva! —
 S hadakozva, egyre fogyva
 Készülödtünk a halálra.

Voltunk mi már rosszabbul is!
 — Ott a török, itt a német,
 S küzködésünk, szenvedésünk
 Századokig nem ért véget.
 „Két pogány közt egy hazáért“
 Hányszor voltunk félig holtak. . . .
 S kiket túlnan védelmeztünk:
 Innen felől kiraboltak.

Voltunk mi már rosszabbul is!
 — Sirt magunknak hányszor ástunk.
 S leggonoszabb ellenségünk
 Egy volt mindig: a királyunk!
 Kuruc-labanc veszedelmünk
 Ezek miatt nyűtt bennünket. . . .
 Karaffákkal — bitófákkal
 Gondviselték nemzetünket!

Voltunk mi már rosszabbul is!
 Mégis vagyunk, mégis élünk.
 S ha kibirtuk ezt a multat,
 A jövőtől most se féljünk!
 Keresztfánkat hadd faragják,
 — Van bíró fönt az egekben, —
 Nézzünk szembe a világgal
 Emelt fővel, csüggedetlen!

Szabolcska Mihály.

Dr. Révész Kálmán püspök.

A jelenlegi nehéz napokban, a boldogabb jövő reménysugáraként hat egyetemes magyar református egyházunkban az az örömdetes hír, hogy a tiszáninneni testvér egyházkerület a kiválóan érdemdús dr. Tüdös István elhunytá folytán megüresedett püspöki székbe dr. Révész Kálmán kassai lelkipásztort, abauji esperest választotta meg. A tiszáninneni püspöki széknek ily módon való betöltése sokszoros örömmel tölti el lelkünket s méltán nagy meglepéssel fejezzük ki legjobb szerencsekívánatainkat a legfiatalabb püspöknek.

Révész Kálmán a magyarországi református egyház kitünőségei között méltó helyet foglal el, kiváltképpen mint tudományos író. Atyjától, a pátens elleni küzdelemben elszánt hősként vitézkedő Révész Imrétől örökölte a magyar protestáns egyháztörténelem és egyházjog iránt érzett szeretet, buzgóságot és tehetséget. Irodalmi művei akár kötetekben jelentek meg, mint monumentális alkotások, akár folyóiratok hasábjain láttak napvilágot, mint csillogó gyémántok, egyaránt értékes darabjai, becses gyöngyszemei egyháztörténelmi irodalmunknak. Elméleti készségéről és tudós arravalóságáról fényesen tanuskodik az is, hogy hat éven át (1886—92.) a pápai theol. akadémián volt nyilvános rendes tanár, úgyszintén az is, hogy azóta sem hagyott fel a múlt idők kimeríthetetlen mélységeinek szorgalmas búvár-lásával.

Aki elmélettel foglalkozik, igen gyakran nem tud beleilleszkedni a gyakorlati életbe s aki a múlt embereivel társalog, sokszor nem érti meg a jelen eseményeit. Nem így Tiszáninnen új püspöke. Neki a történelem igazán tanító mestere volt s hogy elméleti tudását mennyire tudta érvényesíteni a gyakorlati életben, azt nemcsak az mutatja, hogy hat évi lelkipásztorkodása után az abauji egyházmegye espereséül választotta meg (1898), hanem az is, hogy több mint negyedszázados lelkeskedése, mint szintén két évtizedes esperesi működése a maradandó alkotások sorozatával jelzi azt a szép pályát, amelyet az Isten akaratában erősen bizó lélek fut meg az Úr dicsőségére.

Nekünk, debreczenieknek méltán büszkeségünk az, hogy az új püspök városunk szülötte. Kollégiumunkra nézve kitüntető elismerés, hogy dr. Révész Kálmán a mi ősi Alma Materünk szellemei gyermeke, neveltje, majdan széniora s mindeddig hálásan érző tanítványa. A debreczeni tudomány-egyetemnek szintén őszinte dicsékedése, hogy ezt a magas állásra érdemesített férfit tiszteletbeli theologiai doctorai közé számlálhatja.

„Ha tisztességgel illetetik egy tag, vele együtt örülnek a tagok mind“ mondja Pál apostol. Eképpen örülhet az egyetemes magyar református egyház azon, hogy a tiszáninneni egyházkerület bölcs belátással olyan

vezért választott méltó utódul az elhunyt nagy emlékü előd helyébe, aki a múltból nyert és egyénileg szerzett tapasztalatok gazdag kincses tárából még a férfikor teljes erejével tudja egyházkerülete és ezzel együtt a magyarság szolgálatába állítani.

Isten tartsa, védje, oltalmazza anyaszentegyházunk javára s az Ő dicsőségére!

E. K.

Az Országos Református Tanács.

Lapunk előző számában már megemlítettük, hogy Budapesten „Országos Református Tanács” alakult s felhívást intézett az ország reformátusaihoz, mely a Protestáns Egyházi és Iskolai Lap november 24-én kelt számában jelent meg. E felhívásból az érdemi részt közöljük a következőkben:

„Mindezeknek elérésére alkottuk meg az Országos Református Tanácsot, amely magát tekinti az egyház közvéleménye kifejezőjének s amelynek kiegészítést ki nem záró programpontjai a következők:

A) Egyházipolitikai reform.

Az egyház és állam szétválasztása, szabad egyház szabad államban, az állam és egyház eddigi viszonyának fokozatos és méltányos megszüntetésével.

B) Az egyházi alkotmány reformja.

1. A most is permanenciában levő, királyilag engedélyezett zsinat feloszlása, új zsinat összehívása, általános, új választások alapján, az új egyházalkotmány megalkotása céljából.

2. A konvent eltörlése.

3. A konvent helyett az évenként ülésező zsinat által kiküldendő zsinati bizottság beállítása s az ügyek időközi vezetésével való megbízása.

4. Addig is, míg egyházunk az új egyházalkotmány alapján teljesen át nem szerveztek, hat évenként történő és az összes egyházi tisztségekre kiterjedő sürgős tisztújítás.

5. Az egyházi tisztségeknél személyes hitéletüknél és a gyülekezeti életben kifejtett munkásságuknál fogva arra hivatott emberekkel való betöltése.

6. Az egyházi közigazgatás és bíraskodás különválasztása, egyszerűsítése és olcsóbbá tétele.

7. Annak lehetővé tétele, hogy az egyházi gyűlések főtárgya a gyülekezetek belső életével való foglalkozás legyen.

8. A ref. egyházi vagyonnak altruista alapon az egyetemes egyház által való kezelése.

9. A nagy egyházközségeknek az intenzív lelki gondozás lehetővé tétele céljából önálló gyülekezetekre való sürgős elosztása s az így támadt gyülekezetekben egyéni és családi lelki gondozás, belső missziói munka és szociális intézmények alkotása.

10. Az egyházmegyék és egyházkerületek új, arányos beosztása.

11. A bel- és külföldi szórványok ügyének intézményes rendezése.

12. Az egyházi szertartásoknak korszerű reformja.

13. A különböző, önálló munkakörrel bíró lelké-

szek teljes jogegyenlősége s az egyházi tisztségekre való egyenlő választhatósága; a segédlelkészek jogviszonyainak megfelelő rendezése; valamennyi egyházi alkalmazottnak korszerű fizetésrendezése; status rendezés, szolgálati pragmatika és a nyugdíjtörvénynek a lelkészi özvegyekre és árvákra is kiterjedő revíziója.

14. A lelkészválasztásnak időszerű reformja, a választás tisztaságának biztosításával és a választási vizszoalékek szigorú megtorlásával.

15. A lelkészi díjlevelek időszerű rendezése, a stólarendszer eltörlésével.

C) Reformok az egyház belső életében.

1. A nők aktív és passzív választói jogának elismerése.

2. A vallástanítás és nevelés rendszerének az egész vonalon való gyökeres reformja, a konfirmáció megfelelő átalakításával.

3. A iheologiai tudományos képzésnek és gyakorlati lelkésznevelésnek időszerű reformja.

4. A lelkészek továbbképzése és gyülekezeti munkások nevelése céljára hiterősítő, belső missziói és tudományos továbbképző tanfolyamok rendszeresítése; időszaki, tudományos sajtó, népnevelő és népfelvilágosító lapok és napilap megeremtése.

5. Az egyházhoz tartozásra való kényszerítés (hitkényszer) eltörlése. Az egyházi tagságnak igazi református értelmezése; tapintatos, böles egyházfegyelem.

6. A belső missziói munkáknak és szervezeteknek az egyház egyetemes szervezetébe való beleépítése; az egész egyháznak missziói népegyházzá való átalakítása s evangéliumi szociális szellemének a társadalmi, közgazdasági és állami életben való érvényesítése.

7. A keresztyén közösség érzetének az egyes gyülekezetekben s az egész egyházban való ápolása; egymás terhének szociális keresztyén szellemű hordozása; a külföldi hittestvérekkel való belső kapcsolat helyreállítása és kiépítése, egyházunknak a református egyházak világszövetségébe való szerves beillesztése.

Magyar reformátusok! Terjedjen közöttünk az új reformáció szelleme, mint a futótűz! Siessünk az Országos Református Tanácshoz való csatlakozással! Ne késlekedjünk személyi érdekből, tekintélyimádásból, gyáva megalkuvásból, közmondásos nemtörődömségből, áldozatra képtelen hűtlenségből és az újjászületésben nem bízó hitetlenségből! A református keresztyénség az elszánt cselekvésnek és az önfeláldozó hősiességnek a vallása. Egyházunk és hitünk jövője forog kockán. Ment-sük meg és vívjuk ki a diadalmas jövőt!

Alakítsatok meg gyülekezetenként a helyi református tanácsokat s jelentsétek csatlakozástokat azonnal az Országos Református Tanácsnak! (Budapest, IX., Ráday-u. 28.)“

A Protestáns Egyházi és Iskolai Lap következő — december 1-iki — számában aztán a mezőtúriak jeles tehetségű lelképásztora, Marjay Károly, vezércikkben foglalkozik az Országos Református Tanácssal és programjával s már eleve igyekszik megbélyegezni minden ellenvéleményt. A „csúfokodók székébe ülöknek”, gáncsoskodóknak, rémlátóknak, kézösszetéző heverőknek, öregeknek mondja azokat, kik az Országos Református Tanács ellen észrevételt mernek tenni; féltékenységnek, hatalmat féltő hiúságnak s megsontosodott

tehetetlenségnek tulajdonít minden más véleményt. A magam részéről nem bánom, ha mindezeket a díszítő jelzőket utólag is reám ruházzák, véleményemet azért el nem hallgatom.

Már előző számunkban jeleztem röviden, hogy a tanács programjának nagy részét helyeslem, bár mind-egyik pontját semmikép sem tehetném magamévá. De hiszen, ez nem okozna áthidalhatatlan ellentétet, ha a legalapvetőbb tételekben egy véleményen tudnánk lenni. Azonban a program *B. 1. és 4. tétele* alatt olyan kívánások olvashatók, melyeket felfogásom szerint egyházunk eminens érdekéből a leghatározottabban el-
nézni kell.

Országos zsinatunk feloszlását nemcsak nem kívánám, sőt a leghatározottabban ellenezném, ha ezt bármi részről komolyan kezdeményezni akarnák. Minkünk nagyon is nagy súlyt kell helyezni arra, hogy református magyar egyházunk szervezeti egysége megmaradjon. Ez nemzeti szempontból is nagyjelentőségű. Már pedig kérdés, hogy ha ez a zsinat addig, míg ön-maga nem rendelkezik az egyház egységének mimódon fenmaradhatásáról, feloszlattatik, lesz-e alkalmom, hogy az egész magyar református egyház zsinata újból megalkottassék.

Különben is nem tudom, mi a kifogás a zsinat ellen. Az, hogy „királyilag engedélyezett”, nem lehet erre alap. Bizonyára jól tudja mindenki, hogy a legfőbb felügyeleti jog, melynek alapján zsinatunk tartásához az engedély szükséges, — nem királyi, hanem *állami* felségjog. Még 1908-ban megjelent s a papjelöltek közt is közkezen forgott könyvemben kifejtettem, hogy az úgynevezett egyházfelségjogok nem az uralkodónak, hanem *magának az államnak* a jogai. Az, hogy az állam ezt a jogát a monarchikus államforma mellett a király által s a törvényes kormány útján gyakorolta, nem szolgáltat okot arra, hogy a monarchikus államforma megszüntetésével az államnak ez a joga megszűnjék; sem pedig arra, hogy az állam a megszüntetett szerve által törvényes jogkörében tett intézkedést érvénytelennek tekintse. Ha így volna: ennek az lenne a következtése, hogy például mindazok az állami hatóságok, melyeknek kinevezése a királyra volt bízva, azonnal elveszítsék jogukat. Ezt pedig talán senki sem akarja.

Azt sem értem, milyen legyen az az „általános új választás”, melynek alapján az új zsinat összeüljön. Hiszen általános választás alapján alakult meg a mostani is. Ha valami olyat jelentene ez a kívánás, hogy a zsinati képviselők az egyháztagok általános választójog alapján teljesítendő közvetlen választása alapján nyerjék megbízásukat, — az olyan novum volna, amit helyeselni sehogy sem lehetne s a zsinatpresbiteri egyházalkotmányforma teljes elhagyását jelentené. Ezt meg kell mondani nyíltan s nem egy mondathatározóval fejteni ki.

Határozottan ellenezném azt a kívánást, hogy az új egyházalkotmány megalkotása *előtt* elrendeltessék

a hatévenként tartandó általános tisztújítás. Én a tisztújítás kötelezővé tételének igenis híve vagyok és az is voltam kezdettől fogva. De súlyos szerencsétlenségnek és egyházunk jövője szempontjából veszedelmes precedensnek tartanám, ha *egyházi törvény* rendelkezése nélkül, önkényüleg rendelnők el a meglévő tisztségi megbízások megszüntetését és újonnan betöltését. Végső következtéseiben pedig ez odavezetne, hogy az egyházi összes tisztviselőknek — lelkészeknek, tanítóknak, mindenfokú felekezeti tanároknak — tisztségét is megszünt-
tani és új választással betöltendőnek kellene nyilvánítani. Félúton nem lehet megállani.

Ennyit ezidőszerint a programról.

De szeretnék tudni egyet-mást magáról az Országos Református Tanácsról is. Elvégre, ha felhívják bennünket csatlakozásra, csak tudnunk kell, hogy kikhez csatlakozunk.

Hát igenis — tartson bár Marjay Károly tiszteletes úr csúfalkodók székébe ülőnek — kérdezni bátorodom, kinek megbízásából, hogyan alakult ez az Országos Református Tanács? A Magyar Nemzeti Tanácsról tudjuk, hogy a forradalomban diadalmas politikai pártot megbízottaiából alakult s országos intézmények, egyesületek megbízottaiából egészítettett ki. Persze, nem hivatkozhatik ez sem törvényes alapra, — forradalmi alakulatok nem is szoktak a törvény betűjén felépülni, — de tagjai mégis valakiknek bizalmából bírják a helyüket. Kinek, kiknek a bizalmából lettek vezetőkké az Országos Református Tanács tagjai? Az önmagukéból? Hiszen, ilyenformán akár pápává is megtehetem magamat.

Aztán: kinek akarnak tanácsukkal támogatni? A Magyar Nemzeti Tanács arra vállalkozott, hogy a népkormány támogatója legyen. Az Országos Református Tanács ellenben nemcsak nem akarja támogatni az egyház meglévő kormányzatát, hanem felrobbantani kívánja. Vagy kormány és tanács akar lenni egyszemélyben?

Azt is szeretnék tudni, hogy *kikből* áll ez az Országos Református Tanács? Kik a lelkészi és kivált: kik a világi tagjai? Eddig csak annyit tudunk, hogy a kitűnő *Haypál Benő* az elnöke s a buzgólkodásból tudni véljük néhány lelkész és theologiai tanár hozzátartozását. *Haypál Benő*nek, kit egész múltja a radikálisan demokratikus világnézethez csatol, egy ilyen forradalmi mozgalom élére állását egészen érthetőnek és — ha nem is helyesnek — a régóta vallott elvekből folyónak látom. De nem alkuvó szabadelvűséget és szélső demokráciát tanulni esetleg olyanoktól, kik tegnapelőtt még a (különben igen tiszteletreméltó) *Budapesti Hírlap* vagy éppen az Alkotmány kótája szerint énekeltek s kiknek kedves összeköttetések voltak az agrárius-feudális körökkel — nincsen semmi kedvem.

Eszemágában sincs, hogy valamit aszerint tartsak helyesnek, vagy nem helyesnek, hogy *ki* mondja. De igenis annak alapján, hogy *ki* mondja, ítélem meg azt, hogy amit mond, *őszintén* mondja-e. Aki az evangélio-

mot azért, mert neki nem rokonszenves ember prédikálja, eldobja magától, bizonyára gyarló ember. De aki az evangéliomot hit nélkül prédikálót az evangéliom hívatott hirdetőjének tartja, még bizonyosabban naiv ember.

Kun Béla.

Iskola

A Kántus missziója ma.

Megnyitó beszéd a dec. 3-án tartott ünnepélyen.

Ezekben a kétségbeejtően szomorú napokban, amikor, hogy valaminek örülni tudjunk, kápráztató illúzióként magunk elé varázsoljuk a magyar szabadság és független államiság ragyogó képét, a valóságban pedig a szétdaraboltság, idegen uralom, elnyomatás sötét jövője áll előttünk; — ezekben a szívtépő szomorú napokban, amikor jól esik magunkat áltatni, hogy itt az óhajtott béke s visszatér a rég nélkülözött jólét ideje, a valóságban pedig minden oldalon fegyveres ellenséggel vagyunk körülveve s nem is esztendőkre, hanem egész életünkre, sőt nemzedékekre terjedő nyomorúság kora áll előttünk: minden részvétünket megérdemli a magyar ifjúság.

Ezek a szegény fiúk, akik esztendőkön át szenvedtek, elbetegesedtek, nyomorogtak, elnyomorodtak — s nem tudjuk már, miért? Ezek a szegény fiatal lányok, akik elveszítették életük legszebbik korát, a leány-ság bohó, apró, de mégis bájos örömeit, akik — tán mielőtt megismerték volna, eltemették az életük párját. Ezek a szegény gyermekek, ezek a tizenhétéves—húsz esztendő aggastyánok, akik épen úgy megtépett szívvel lerongyolódott lélekkel állnak körülöttünk, mint mimagunk.

Nekünk, kik élünk delén, vagy azon is túl állunk, mégis más a sorsunk. Nekünk, ha nincs is boldogító reményünk, van édes visszaemlékezésünk. Ezeknek a mostani ifjaknak, ezeknek a gyermek öregeknek nem jut osztályrészül az sem. Ábránd nélkül, boldog jövő reménye nélkül a sivár, keserű valóság gyászában telik el ifjúságuk.

Van-e valami ennek a szegény, szétdarabolásra szánt, nyomorúságra jelölt nemzet ifjúságának vigasztalására? Aligha más, mint a nemes barátság és a dal gyönyörűsége.

Ennek az egyesületnek, mely most jóltevői emlékeztetere kegyeletes ünnepet ül, épen az a nagy érdeme, hogy ezt a két vigasztalót: a tiszta barátságot és a dal szeretetét ápolja tagjai között. Ez az egyesület ennek a szomorú, mosolygástalan jövőjü ifjúságnak egész életén át kísérő vigasztaló barátja ezért leszen.

Azok, akik ezt a gyönyörű hivatást betöltő egyesületet jóakarattal, vagy épen áldozattal támogatják, nemcsak ennek az egyesületnek, de a bizni, remélni akaró magyar nemzeti kulturának háliját érdemlik meg. Ezért méltó mindnyájunk kegyeletére a kegyes alapító Jámbor Ferenc és felesége, kiknek emlékére tartott emez ünnepélyt ezennel megnyitom. **Kun Béla.**

Különfélék.

A debreczeni határozat nagyobb mértékben foglalkoztatja egyházkerületünk közvéleményét, mint azt gondolni lehetett volna. A máramarosmegyei Técsőről tudatja *Kisfaludy* Ferenc református tanító, hogy ott kinos feltűnést okozott ez a határozat, melyet kemény szavakkal elítél s kétezer ottani magyar református változatlan szeretetéről biztosítja egyházkerületünk püspökét. — Ugyane tárgyban Szikszai András ibrányi lelképásztor a következő sorokat írta a püspök úrnak: „Főtiszteletű dr. Baltazár Dezső püspök úrnak Debreczen. Indít a lelkem, hogy szóljak hozzád: Tudatom veled, hogy személyes ellenségeid által indított ama támadásokat, amelyek kielégíthetlen és jogosulatlan becsvágyból magyar református egyházunk belső békéjét is készek kockára tenni, hogy neked árthassanak és a közvéleményt önző céljaiknak megnyerjék, — teljes mértékben elítélem; a hivatlan és hivatástalan reformátoroknak a jezsuitákra emlékeztető mesterkedése csak azt fogja eredményezni, hogy a magyar református papság kipróbált és sikereiben gazdag vezérséged alatt még inkább összetartson. Félre minden hívalkodással! Ha valaha, most legyünk egyek! Hozzád és lelkészársaimhoz ez az üzenetem. Ibrány, 1918 december hó 2-án. Testvéred az Úrban: *Szikszay András.*

A legátust járató gyülekezeteket kéri a kollégiumi igazgatóság, hogy ha nem kérnek legátust, ezt a körülményt dec. 14-ig jelentsék be.

A Kántus december 3-án tartott sikeres gyász-ünnepélyének hét pontozatú műsorából kiemelkedő volt dr. Kun Béla felügyelő tanárnak lapunk Iskola rovatában közölt szép megnyitója, továbbá hatásosan adták elő „A kápolna“, „Apotheosis“ és „Sóhajtság“ c. énekdarabokat. Balázs Győző esküdt felügyelő költeményeiből olvasott fel, Pröhle Sándor 2. th. pedig szavalt.

Baleset. Haypál Benő budai lelkész a propellerhez vezető lépcsőn megcsúszva, elesett és bordatörést szenvedett. Mielőbbi fölgyógyulását őszintén kívánjuk.

Zahn O. Theodor erlangenai világhírű theol. professzor, az újszövetség kiváló művelője, október 10-én töltötte be munkás életének 80. évét. A nagytudományú és ernyedetlen munkásságú tanár a magas életkort teljes szellemi frissességben és munkakedvvel érte meg. Mi is tisztelettel üdvözzöljük.

Egyházi lapjainkról. A *Dunántúli Protestáns Lap* felelős szerkesztője Kiss József pápai esperes és főmunkatársa Faragó János főgimnáziumi igazgató, megválnak a laptól. A lap további sorsa, avagy átalakulása rövid időn belül eldől. — Az *Evangélikus Egyházi Élet* felszólította előfizetőit, hogy nyilatkozzanak az iránt, vajjon felemelt előfizetési díjak mellett hajlandók-e jövőre jártni a lapot. A válaszoktól függ e hatéves pályafutású folyóirat további élete.

A katolikus papság körében A Nap híradása szerint — mozgalom indult meg a papi nőtlenség eltörlésére. E gyökeres újítás aligha fog sikerülni.

Halottaink. *Szeles Sándorné* született komlósi Komlóssy Margit, Szeles Sándor beregdaróci lelkipásztor-társunk felesége, életének 26., házasságának 2. évében, november hó 22-én jobblétre szenderült. A boldogult hű feleség, jó gyermek, szerető meny, sógornő és fennkölt lelkű papné volt. — *Vécsey Jenő* darányi tanító, a harc-téren többszörösen kitüntetett hős, a háború alatt kapott betegségében november hó 21-én, 26 éves korában meghalt. Legyen áldott emlékezetük!

A szociáldemokrata tanítók folyó hó 2-án gyűlést tartottak, amelyen követelték a közoktatás államivá, illetőleg községi vé tételét s mindennemű egyházi és felekezeti befolyástól való mentesítését. Követelte a valósággyeknek a közoktatásügyi miniszterium hatásköréből való kikapcsolását s a közoktatásügyi miniszteriumban olyan szakemberek alkalmazását, akiknek eddigi működése biztosíték arra, hogy ezt a programot minden alkalmas erő és eszköz felhasználásával keresztül fogják vinni.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8889—1918. szám.

A tiszántúli református egyházkerület nagytiszteletű esperesi karának, összes hatósága alatti hivataloknak s tanintézetek igazgatóságainak

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak folyó évi november hó 25-én 14,490—1918. eln. szám alatt kelt leiratát alább közlöm.

Debreczen, 1918. évi december hó 2.

Tisztelettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A magyar vallás- és közoktatásügyi minisztertől.

14,490—1918. eln. szám.

Valamennyi vallás- és közoktatásügyi miniszterium hatáskörébe tartozó hatóságnak, hivatalnak, intézetnek és egyéb intézményeknek.

Mihez tartás végett közlöm a címmel, hogy felterjesztéseiken, átirataikon, úgy az előadóiveken, mint a tisztázatokon, és összes egyéb írásaikon a „királyi” jelzõt ezután mellőzzék.

Papirkímélés céljából ez a mellőzés mindaddig, míg a meglevő készlet tart, az említett jelző áthúzásával eszközözlendő.

Egyúttal elrendelem, hogy hivatalos felterjesztéseiken átirataikon, kiadmányaikon a valóságos belső titkos tanácsosi, titkos tanácsosi, királyi tanácsosi, valamint a nagyméltóságú (kegyelmes, exellentias), méltóságos, nagságos és tekintetes címzések mellőzendők.

Felhívom továbbá a címet, hogy hivatalos helyiségeiben, előadó, illetőleg tantermekben kifüggesztett IV. Károly volt magyar király, valamint néhai I. Ferenc József magyar királyt ábrázoló arcképeknek levétele és további alkalmas módon való megőrzése iránt intézkedjék.

Budapest, 1918. évi november hó 25-én.

A miniszter helyett:

Juhász Nagy Sándor,
államtitkár.

Pályázat

a székelyhídi református egyházban a megüresedett I. fitanítói állásra.

Javadalma: 1. Lakás kerttel, vagy törvényes lakbér. 2. Készpénz 700 kor. az egyháztól. 3. 7 hold 305 □-öl szántóföld. 4. Megfelelő államsegély. 5. Stóla az egyházker. megállapítása szerint.

Kötelessége: az iskolaszék által reá bízott osztályokat tanítani s a temetéseknel az éneklést végezni (a templomi orgonázást másik tanító végzi) az államegválasztás után azonnal elfoglalandó. Pályázati kérvények december 20-ig, a református lelkészi hivatalhoz Székelyhidra küldendők. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek.

1—2

Református iskolaszék.

Pályázat

körösladányi református egyháznál önálló kántori állásra.

I. Javadalom:

1. 1200 (ezerkétszáz) K készpénz évnegyedes előleges részletekben az egyház pénztárából.

2. 6, azaz hat métermázsza búza,

3. 6, azaz hat métermázsza árpa,

4. 4, azaz négy (1200 □-öles) hold szántóföld a Kíhi-kerben; adóját az egyház fizeti.

5. Korpótlék az egyháztól 5 évi szolgálat után 300 K; további 5 év után újabb 200 (az előzővel 500) K. Minden újabb 5 év után 100—100 K, míg a korpótlék 1000 (ezer) K-ra emelkedik.

6. Stóla: a legújabb egyházkerületi megállapítás szerint. Község által temetett szegények után stóla nem szedhető. Lélekszám 5000-en felül.

7. Lakás, kerttel. Ez épületben levő tanteremben tanít az egyház lakbéres tanítója.

II. Kötelesség:

1. Az összes kántori, orgonistai teendők végzése.

2. Ifjúsági énekkar szervezése, állandó tanítása.

3. Vasárnapi iskolában és a IV—V—VI. fi- és leányosztályokban énektanítás.

4. Állami iskola létesülése esetén — ha rábizatik — az állami iskolában ének- és vallástanítás az államtól járó díjakért.

5. Tanítók indokolt elfoglaltsága és betegsége esetén azok helyettesítése.

Pályázhatnak okleveles kántorok és tanítók, nyugdíjas, rokkant, de még szolgálatképes fenti képesítésű egyének. Pályázati határidő 1919 január 5. Énekpróba és választás január 12-én. Állás választás után azonnal elfoglalandó.

Tóth József

lelkész, iskolaszéki elnök.

1—2

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

8950—1918.

Pályázat

a halálozás folytán megüresedett vitkai református lelkészi állásra.

Javadalom a megerősítés alatt álló díjlevél szerint:

1. Természeti lakás, kerttel. Negyven (1200 □-öles) magyar hold szántóföld. 3. Egy hold szőlőföld. 4. Het-

venkét (72) köből szemes termény, melynek fele tiszta búza, fele tiszta rozs. Pénzértékét az egyházi pénztár fizeti. 5. Kétszáznegyven korona készpénz. 6. Nyolc öl kemény tűzifa és szállításának pénzértéke. 7. Stólajövedelem felső hatóság megállapítása szerint. 8. A földek adóterheit az egyházi pénztár fizeti.

A megválasztott lelkész állását 1919 április 24-én köteles elfoglalni s 1920 április 24-ig a javadalom felét élvezni, (kegyeleti év) megállapítás szerint.

Beruházás címen köteles megtéríteni az özvegy lelkésznek a szőlő betelepítés egyházmegyei közgyűlés által megállapítandó költségeit.

Pályázati kérvények felszerelve 1919 január 1-ig adardók be Berey József espereshez Nagyecsed, posta helyben, Szatmár vármegye.

Debreczen, 1915 dec. 5.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat.

A tóti (Bihar m.) református egyház pályázatot hirdet más községbe való megválasztás folytán megüresedett tanítónői állásra.

Javadalom: 2 szobás modern lakás mellékhelyiségekkel; az egyház pénztárából 100 (száz) korona és megfelelő államszegély.

Kötelessége: az I—VI. leánynövendékek tanítása. Nevezett község Margitta vasútállomáshoz 8 km.-re fekszik.

A megválasztott tanítónő polgári iskolai gyerekek tanításából havonta 300—400 koronát kaphat.

Pályázati határidő: december 25. déli 12 óra, az állás január elsején elfoglalandó.

Tóti (Bihar m.), 1918 dec. 3.

V. Kovács Lajos,
református lelkész.

Pályázat.

A hajdúböszörményi református egyház pályázatot hirdet a 39. és 40. tanítói állására.

Az állások javadalma: Törzfizetés: 200 K, lakbér: 300 K, egyházi pénztárból évnegyedes részletekben előre fizetve. — Az 1913. évi XVI. t.-c. alapján állami fizetékieskiegészítés.

Kötelesség: Az iskolaszék által kijelölt osztály, vagy osztályok tanítása.

Az állások elsősorban férfiakkal töltenek be, nők csak férfiak hiányában fognak választatni.

Kellőleg felszerelt kérvények 1918 dec. hó 20. napjáig alulírott iskolaszéki elnökhöz adandók be. Állás 1919 január 2-án elfoglalandó.

Marjay Péter,
református lelkész, iskolaszéki elnök.

Megjelentek !!

WOLHYNIÁBAN.

Irta **Göde Lajos**, székszárdi ref. lelkész.
Ára 6 korona 50 fillér.

Papi dolgozatok X. kötet.

Alkalmi egyházi beszédek. Irta **Jánosi Zoltán**.
Ára kötve 10 korona.

IMÁDSÁGOK.

Bibliaolvasással egybekötött hétköznapi reggeli istentiszteletekre.

Irta: **F. Varga Lajos**.

I-ső kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona
II-ik kötet. — Ára füzve 8 korona, kötve 12 korona
Portóra egy-egy könyvre 50 fillér küldendő.

Kapható:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irodalmi kiadóhivatalában
DEBRECZEN.

A „HANGYA”

a Magyar Gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezete

bármely községbe költségmentesen küldi ki megbízottját, ahol fogyasztási és értékesítő szövetkezetet akarnak szervezni. Mielőtt a mozgalmat megindítanák, forduljanak a kezdeményezők utbaigazításért a „Hangya” igazgatóságához: Budapest, IX. Közraktár-utca 34. sz. A „Hangya” kötelékében jelenleg 1700 fogyasztási szövetkezet működik, amelyek összfor-

♦♦ galma 80.000.000 korona volt. ♦♦

Földmivelő népünk erkölcsi emelkedésének és vagyoni gyarapodásának legbiztosabb eszköze a gazdasági berendezkedés. A termelés fejlesztése, az értékesítés kedvezőbb tétele, a háztartási és gazdasági szükségletek jutányosabb beszerzése csak fogyasztási és értékesítő szövetkezetek útján érhető el.